

Cladonia incrassata Flörke, een licheen nieuw voor ons land

door

E. HENNIPMAN (Rijksherbarium, Leiden)

Cladonia incrassata, een licheen uit de sectie *Cocciferae* Del. van het subgenus *Cenomyce* (Ach.) Th. Fr. — dat zijn de *Cladonia*'s met rode apotheciën — zou volgens SANDSTEDT (1931) in Noord-Duitsland o.a. voorkomen op turf in hoogveengebieden. Enkele jaren geleden werd het in een dergelijk gebied ook in ons land aangetroffen.

Beschrijving van het Nederlandse materiaal

Primaire thallusblaadjes tot 2(—3) mm lang, diep ingesneden of gelobd, bovenzijde vlak of gerimpeld, de randen en soms ook de onderzijde nabij de rand meestal dicht grofkorrelig soredieus, soms isidieus, bovenzijde geelgroen tot grijsgroen, onderzijde wittig of gelig, aan de basis soms bruinig, soms met een duidelijk, fijndraderig, sterk vertakt, wittig hypothallus in het substraat verankerd. Podetiën min of meer cilindervormig, tot 3,5(—5) bij 1,5 mm, cortex glad, wrattig of (plaatselijk) grofkorrelig soredieus, meestal niet bebladerd, van dezelfde kleur als het primaire thallus. Apotheciën tot 1,5 mm breed, rood, terminaal op de podetiën zittend; pycnidiën ook op het primaire thallus zittend. Chemische reacties: P —, K —, KC + geel (usninezuur). *Fig. 1.*

Primaire thallusblaadjes altijd, podetiën meestal aanwezig.

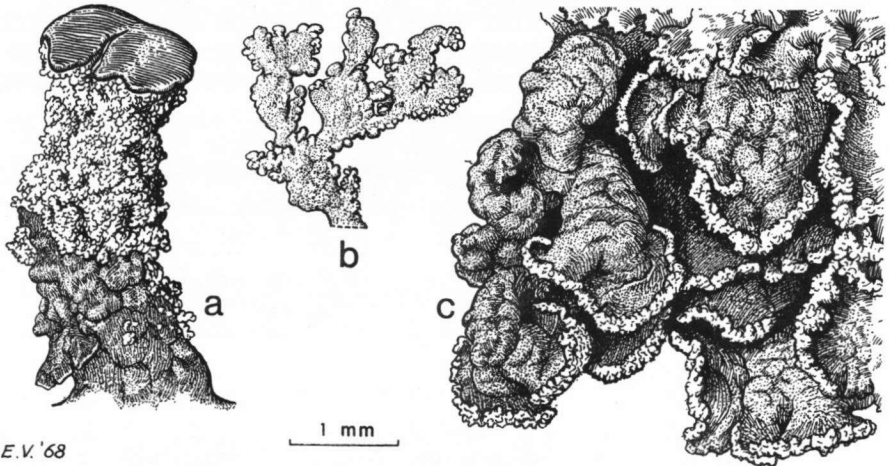
Oecologie

Het licheen werd behalve op steile turfwallen in hoogveenafgravingen en in venige heiden in zeer vitale toestand ook aangetroffen op rottend hout in gemengd bos alsmede in dennenbossen, zowel aan de basis van oude bomen, meestal samen met *Cladonia digitata* (L.) Hoffm., als ook terrestrisch tussen grassen op humeuze, zandige walletjes. Volgens BARKMAN (1963) maakt de soort op hoogveen deel uit van een nog niet beschreven associatie.

Vindplaatsen (De naam van de schrijver is afgekort tot H; zijn collecties bevinden zich in het Rijksherbarium, Leiden).

Drente: Emmen, Meerstalblok: H. 782 (eerste vondst); id.: J. J. Barkman 7001; Ruinen, Kralosche heide: A. K. Masselink s.n.; id.: J. J. Barkman 7850; Dwingelo, Lheederzand: H. 1729. **Overijssel:** Ommen, De Meertjes: H. 1697; Steenwijkerwold, Eese: H. 1778. **Gelderland:** Winterswijk, Wooldse Veen: H. 1656. **Noord-Brabant:** Oisterwijk, Achterste Choorven: H. 1123; Helenaveen: H. 1508.

Areaal: W.-Europa.

E.V.'68

Fig. 1. *Cladonia incrassata* Flörke; a: podetium met eindelijk een apothecium (Barkman 7850); b: isidieus blaadje (H. 1656); c: soledieuze blaadjes (H. 1697).

Op m. De kleine, meestal soledieuze blaadjes, die soms over grote oppervlakten van het substraat dicht bij elkaar groeien en vaak onopvallende podetiën dragen, worden gemakkelijk over het hoofd gezien.

Dr. J. J. Barkman ben ik erkentelijk voor toezending van materiaal uit het herbarium te Wijster (WAG).

Literatuur

- BARKMAN, J. J., 1963. Een nieuwe associatie op hoogveenturf. Versl. Med. Kon. Ned. Bot. Ver. over 1962, p. 37.
SANDSTEDE, H., 1931. Die Gattung *Cladonia*, in L. Rabenhorst's Kryptogamen-Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz IX, 4 (2). Leipzig.

Summary

The lichen *Cladonia incrassata* Flörke proves to be indigenous to the Netherlands. It was collected in several localities in the eastern part of the country, usually growing on peaty soil or in pine forests near the base of old trees, often together with *Cladonia digitata* (L.) Hoffm.